

Huvudansökan, kandidatprogrammet i språk: världens språk och språkvetenskaper

Urvalsprov 31.5.2021 kl. 9.00–12.00

Bedömningen av urvalsprovet

Provet består av två delar, och du kan få 0–50 poäng för båda delarna. Del 1 av provet bedöms för alla som deltagit i provet, och de sökande placeras i rangordning på basis av resultatet. Del 2 av provet bedöms för tre gånger så många sökande som det finns nybörjarplatser. I del 2 bedöms de som klarat sig bäst i del 1. Om flera sökande har samma poängantal i del 1 som den sista sökanden som kommer vidare till att bli bedömd i del 2 så bedöms del 2 för alla dessa.

För att kunna bli antagen i provpoängsantagningen måste du få minst 20 poäng i del 1, minst 20 poäng i del 2 och minst 50 poäng för hela provet. Delarnas poängantal räknas ihop. De sökande som har bäst poäng väljs till studerande.

Del 1: Materialuppgift (0–50 p)

Nedan följer 20 flervalsuppgifter som baserar sig på det bifogade utdraget ur Janne Saarikivis artikel "Historiallinen ja vertaileva kielentutkimus" (i boken M. Hamunen m.fl. (red.) *Kielentutkimuksen metodologinen käsikirja*, 2020), här i översättning Historisk och jämförande språkforskning. Läs texten och svara frågorna. Ge för varje punkt det alternativ du anser är korrekt.

Det finns bara ett rätt svar på varje uppgift. Varje rätt svar ger 2,5 poäng, en obesvarad fråga och en fel svar ger 0 poäng. Du kan välja endast ett svarsalternativ. Svarsalternativen är i slumpmässig ordningsföljd.

1. Vilket av följande påståenden beskriver inte sociolekt och dialekt?
 - Bägge är föremål för variationsforskning.
 - **Bägge är historiska språkliga varieteter.**
 - Bägge kan undersökas utan historiska frågeställningar.
 - I ingetdera fallet innebär undersökningar automatiskt språkhistorisk forskning.
2. Vad avses med yttre språkhistoria?
 - Forskning om språkförändring i det förflutna.
 - Forskning om en förfluten språklig kontext.
 - **Forskning om icke-språkliga aspekter i anknytning till språkets förflutna.**
 - Rekonstruktion av tidigare språkliga varieteter.
3. Vilket av följande anknyter inte till den historiska lingvistikens forskningsmetoder?
 - **Filosofiska metoder, som handlar om att undersöka gamla texter genom jämförelser.**
 - Historisk sociolingvistik, som rekonstruerar variationer i språkbruket.
 - Kontaktlingvistik, som spårar språkgemenskapers historiska kontakter.
 - Den historisk-jämförande metoden.
4. Varför är den historisk-jämförande metoden så viktig med tanke på språkhistoria?
 - Den förmår identifiera effekterna av yttre språkhistoria.
 - **Den förmår skilja på nedärvda och lånade element i språket.**
 - Den kommer åt språkgemenskapers arvs massa.
 - Den förmår skilja på element av ljud- respektive formhistoria.

5. Ljudförändringar är ofta liknande i olika språk, eftersom
- **ljud förändras på samma sätt i liknande fonetiska sammanhang.**
 - ljud bland annat assimileras i intilliggande ljud.
 - grannspråk har påverkat varandra.
 - bland annat frikativor och affrikator i samtliga språk lätt förändras till klusiler.
6. Vilket av följande påståenden stämmer inte?
- Ljudförändringar gör ett språk mindre regelbundet.
 - Ljudförändringar är regelbundna.
 - Analogiska förändringar gör språket mer regelbundet.
 - **Analogiska förändringar är regelbundna.**
7. I den finska Åbodialekten har det uppstått ett imperfekt som kännetecknas av -si. Vilket av följande påståenden stämmer?
- Formen har uppstått genom inflytande av verb såsom mennä 'gå' och tulla 'komma'.
 - **Formen har uppstått genom inflytande av verb såsom ruveta 'börja' och karata 'rymma'.**
 - Formen har spritt sig från estniskan, där den är mycket vanligare.
 - Formen har spritt sig även från sydvästra Finland till Estland.
8. Utan analogisk förändring skulle ordet lahti 'vik' lyda
- lakti.
 - lehti.
 - **laksi.**
 - kaksi.
9. Varför används ordet hullujenhuone 'dårhus' knappt längre?
- Förändringar i ordförrådet följer av politiska beslutsfattaresh synpunkter.
 - Ordförrådet är ofta utsatt för snabbt växlande trender.
 - **Förändringar i ordförrådet reflekterar förändringar i värderingar och uppfattningar.**

- Förändringar i ordförrådet beror på att ett visst idiom eller en viss struktur generaliseras till nya sammanhang.

10. Varför är prestige betydelsefull för språkförändring?

- **Prestige förklarar från vilka språk uttryck lånas in.**
- Prestige förklarar vilka förebilder som betraktas som eftersträvansvärda.
- Prestige beskriver den särskilda karaktären av ungdomsspråk och fackspråk.
- Prestige är ett av särdragen i engelskan.

11. Hur påverkar språkkulturen språket?

- Existensen av en språkkultur gör att ett standardiserat, dominerande språk gynnas.
- **Toleransen för språklig mångfald kan öka ett språks användningsområden.**
- Språkkulturen reflekterar minoritetsspråkens ställning.
- Språkkulturens mångfald kan urholka de språkliga normerna.

12. Bakgrunden till språkförändring kan handla om fysiologiska faktorer, såsom tendensen att använda mindre uttalsenergi, och sociala faktorer såsom förändringar i ett samhälles normer. Också förändringar i kulturmiljön påverkar språket. Varför?

- Förändringar i kulturmiljön leder till att ord och uttryck byts ut mot andra.
- Förändringar i kulturmiljön ökar andelen icke-avledda grundord i språket.
- Nya kulturella begrepp och föremål leder till att basordförrådet minskar.
- **Nya kulturella begrepp och föremål behöver benämningar.**

13. Vilket av följande är en faktor som förklarar inlåning av idiom, strukturer och ljud?

- Språkkontakt som berör meningsbyggnad.
- **Språkkontakt som inkluderar tvåspråkighet.**
- Intensiva sociala band.
- Starka sociala band.

14. Ljuden b, d, g och f ingick inte ursprungligen i finskan. Varifrån har de kommit?

- De har spridit sig via Helsingforsfinskan till de andra dialekterna.
- De har spridit sig via individuella kontakter som inbegripit tvåspråkighet.
- De har kopierats genom idiom och strukturer.

- **De har spridit sig med lånord.**

15. Vilket av följande påståenden om avledning stämmer inte?

- Avledning ger upphov till nya ord.
- **Avledning kopplar gamla ord i följd.**
- Avledning förändrar gamla ords innebörd.
- Det finns många möjligheter till avledning i finskan.

16. Vad betyder språkbyte?

- En språkgemenskap använder flera språk omväxlande.
- Medlemmarna i en språkgemenskap byter språk till exempel när de är på sina arbetsplatser.
- **En språkgemenskap upphör att använda sitt ursprungliga språk.**
- Medlemmarna i en språkgemenskap förlorar slutgiltigt sin prestigeposition.

17. Saarikivi föreslår att den moderna världen gör samhällen mottagliga för språkbyten. Vilket av följande är inte ett argument han använder?

- I dagens värld dominerar skriftspråken, som kräver lång utbildning att tillägna sig.
- **Moderna yrken är ett hot mot minoritetsspråk.**
- Minoritetsspråk behövs inte som arbetsredskap i moderna yrken.
- Arbetslivet handlar ofta om att läsa och producera skrivet språk.

18. Hur förmodar Saarikivi att språkbyten har skett under tidiga perioder?

- **Den kvarvarande språkgemenskapen var den starkaste.**
- Den kvarvarande språkgemenskapen strävade efter att utplåna mångfald.
- Den kvarvarande språkgemenskapen var den mest pragmatiska.
- Den kvarvarande språkgemenskapen var inte jägare-samlare.

19. Vilket av följande påståenden stämmer?

- Samiska är den tidigaste språkliga varietet som talats i det område som utgör Finland.
- **Talarna av keltiska språk har bytt språk i flera områden i Europa.**
- Baskiskan och de keltiska språken är paleo-europeiska språk.

- Till skillnad från exempelvis Frankrike har det inte skett några språkbyten i Anatolien.

20. Om vi antar att det talas 6 000 olika språk i världen, kan det enligt den prognos Saarikivi nämner om några generationer fortfarande finnas

- högst 600 språk.
- **minst 600 språk.**
- minst 3 000 språk.
- 3000–5400 språk.

Del 2: Morfemanalys (0–25 p)

Vetenskapstermbanken i Finland definierar ett morfem så här: "Definition: Språkets minsta betydelsebärande strukturella enhet; morfologins grundenhet. Förklaring: En morf är den konkreta strukturella enheten som motsvarar ett morfem. Morfem är till exempel ordstammar, markörer, suffix och affix. Såväl lexikaliska morfem (t.ex. orden hus eller jag) som grammatiska morfem med grammatiska funktioner (t.ex. finskans kasusändelse -ssa) har egna betydelser."

Här följer material över det fiktiva språket vavilonska. Nedan ges tio flervalsfrågor i anknytning till morfemen i materialet. Varje fråga har ett korrekt svar. Varje rätt svar ger 2,5 poäng, en obesvarad fråga och en fel svar ger 0 poäng. Du kan välja endast ett svarsalternativ. Svarsalternativen är i slumpmässig ordningsföljd.

Observera att en betydelse kan uttryckas med flera än en form, det vill säga att morfemet alltså har allomorfer. Notera också att vissa betydelser kan uttryckas med nollmorfem, varvid det inte har någon manifesterad form. Nollmorfem markeras med tecknet \emptyset . För att besvara uppgiften bör man analysera alla morfem i materialet.

1. minzäfirsit	'jag ser dig'
2. sinzäfirmit	'du ser mig'
3. sonjuzäfirhit	'hen ser oss'
4. hinzäfirsit	'jag ser hen'
5. muješat sutkavarerhu	'de ger mig en gåva'
6. muješat mutkavarerhit	'hen ger dig en gåva'
7. hinzäfmu	'ni kommer att se hen' (futurum)
8. muješat zäfsu	'vi kommer att se gåvan' (futurum)
9. minzäfäshu	'de såg dig'

10. sinzäfäshit 'hen såg mig'
11. muješat səjukavarərmu 'ni ger oss en gåva'
12. muješat məjukavarərsit 'jag ger er en gåva'
13. muješat həjukavarasmit 'du gav dem en gåva'
14. muješat hutkavaraššu 'vi gav hen en gåva'

21. Subjektet i första person singularis uttrycks av morfemet

- **sit**
- min
- sin
- mut

22. Objektet i andra person singularis uttrycks av morfemet

- sit
- **min**
- sin
- mut

23. Det indirekta objektet (mottagare) i tredje person pluralis uttrycks av morfemet

- **həju**
- hutka
- hin
- hitka

24. Subjektet i första person pluralis uttrycks av morfemet

- hut
- hutka
- **šu**
- šhu

25. Presens uttrycks av morfemet

- fir

- ir
- **ir, ər**
- fir, rər

26. Futurum uttrycks av morfemet

- u
- **ø**
- u, ø
- mu, šu

27. Preteritum (dåtid) uttrycks av morfemet

- ä, a
- äš, as
- **äš, as, aš**
- äs, äš, as, aš

28. Vilken av vavilonskans tidsformer har färst allomorfer?

- Presens
- Perfekt
- **Futurum**
- Preteritum (dåtid)

29. Personformerna för vavilonskans verb bildas nästan helt regelbundet. Detta gäller även objektsformen av tredje person pluralis, även om formen inte förekommer i materialet. Dess form kan förutsägas ur det övriga materialet och den är

- šonu
- honu
- šonju
- **honju**

30. Två av personformerna för vavilonska verb kan inte härledas ur det övriga materialet. Den ena är objektet av första person pluralis och den andra är

- det indirekta objektet av första person pluralis

- **subjektet av första person pluralis**
- det indirekta objektet av tredje person singularis
- subjektet av tredje person singularis

Satsbildning (0–25 p)

Här följer material över det fiktiva språket tsetsemapiska. Välj rätt översättning till tsetsemapiska. Det finns bara ett rätt svar, som ger 5 poäng. För att besvara uppgiften bör man analysera alla morfem i materialet.

1. zivula o matopli 'I dag på dagen läser hen inte.'
2. pema kanja noketsa? 'Varifrån kom ni?'
3. midzi runuzgo ladza o lu 'Hens bok är inte svår.'
4. zipka votslo toptse lu 'Mitt hus är stort.'
5. zikavusta voj o matopla 'I kväll läser jag inte.'
6. zipkon votslon nokepli 'Hen gick in i mitt hus.'
7. pevula o makepli 'Hen läste inte i går på dagen.'
8. pevula voj makepla 'Jag läste i går på dagen.'
9. zipka runuzgo kanja lu? 'Var är hens hus?'
10. pema kaj maketsa? 'Vad läste ni?'

31. Varifrån kom hen i går kväll?

- pevusta kanja nokepli?
- pekavusta pema nokepli?
- **pekavusta kanja nokepli?**
- pevusta pema nokepli?

32. Hens hus är inte stort.

- **zipka runuzgo toptse o lu**
- midzi votslo toptse o lu
- midzi votslo o toptse lu
- zipkon runuzgon toptse o lu

33. Ni läste inte.

- pema o matotsa
- kanja o matotsa
- **pema o maketsa**
- kanja o maketsa

34. Jag gick in i hens hus.

- voj midzon votslon nokepla
- voj midzon votslon nokepli
- **voj zipkon runuzgon nokepla**
- voj zipkon runuzgon notopla

35. Min bok är svår.

- zipka runuzgo ladza o lu
- zipka runuzgo ladza lu
- midzi votslo ladza o lu
- **midzi votslo ladza lu**